

Danais e Fris en Germania

Minoritads tranter dretga e sanestra

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Tgi avess sminà quai? Las elecziuns dals 20 da favrer per renovar il parlament da Schleswig-Holstein (SH, 2,8 milliuns olmas) han mess en las lingias grossas ina partida regiunala (51 901 vuschs) che represchenta ina sdrima pauc sviluppada, orasum en la Germania dal nord, e cunzunt duas minoritads cun dus linguatgs germans, il danais ed il fris dal nord.**

Lezs dus pievels, uschiglio fitg quiets, èn vegnids objects da l'attenziun generala, cunzunt en Germania, pervi dals resultats cuntanschids da las partidas grondas en las elecziuns. La coaliziun sanestra e la dretga han survegnì respectivamain 34 e 33 dals 69 mandats, en mintga cas memia paucs per furmar la maioritad parlamentara. La decisiun duain dar ils dus cusseglers da la Lia electorala dal Schleswig dal sid (LESS) che promovava ils interess da las duas gruppas etnicas en dumonda. Daco datti in Schleswig dal sid cun duas minoritads ed ina lia che las defenda sin stgalim politic? La citad da Schleswig ha dà ses num ad in duca di ch'è stà durant quattertschient onns en possess dal retg da Danemarc senza far part da Danemarc. Lez ducadi cumpliava il Schleswig dal sid d'oz, cun las citads da Flensburg e Schleswig, sco er la regiun limitrofa oz danaisa da Sønderjylland. La Prussia ha annectà il Schleswig e Holstein 1864/1866 ed als ha unids 1867 ad ina provinza. 1920 han ins organisà ina votaziun populara d'autodeterminaziun en ina gronda part da Schleswig; sin basa dals resultats han ins

Ils Danais ed il Fris èn vegnids objects da l'attenziun generala pervi dals resultats da las elecziuns en il parlament da Schleswig-Holstein. La coaliziun sanestra e la dretga han survegnì respectivamain 34 e 33 dals 69 mandats, en mintga cas memia paucs per furmar la maioritad parlamentara.

fixà il cunfin definitiv tranter il Danemarc e la Germania. In dals diplomats che han gidà tar lezza schliaziun era il poet franzos Paul Claudel (1868–1955). 1946 è il SH vegnì in stadi ed ha tschernì 1947 Kiel sco chapitala.

Sustegnair senza far part

Blers Danais e Fris dal Schleswig dal sid emigreschan en Holstein, cunzunt a Kiel,

socialdemocrata Heide Simonis, prima ministra dapi 1993, sche questa accumulscha ses propiast d'instituir ina scola unifurma da tip danais, da l'emprima classa fin a la novavla, e quai en l'entir SH. Las scolas danaisas d'Eckernförde, sper il Mar baltic, han fatg quest pass 1995 e sa glorieschan d'avair dublà uschia il dumber da lur maturas. En Danemarc ha la regenza da dretga d'Anders Fogh Rasmussen mantegnì lezza scola unifurma ertada dals socialdemocrats.

Politichers giogan cun il fiu

En SH ha la decleraziun da Spoorendonk chaschunà protests veements da l'Uniun cristiandemocrata (UC), la partida principala da la dretga e dal parlament cun 30 mandats encunter be 29 per la partida da Simonis. L'UC interpretescha il resultat da las elecziuns sco in'incumbensa clera da manar sezza la regenza, s'alliand eventualmain cun ils socialdemocrats, e renfatscha a la LESS da sconuscher la voluntad dal pievel. Singuls politichers da dretga gughegian da smanatschar cun resentiments encunter la minoritad danaisa; quai han ins stigmatissà sco «politische Brunnenvergiftung». Ma Simonis na vul s'alliar cun la dretga; ella ha pli gugent da manar vinavant la regenza grazia al sustegn da las minoritads etnicas, tant pli ch'il SH resta uschia represchenta da la sanestra a Berlin, en il Cussegl dals pajais federativs («Bundesrat»). Duas cuminanzas pitschninas orasum encunter nord determineschchan pia la relaziun da pussanza tranter dretga e sanestra en in grond pajais da passa 82 milliuns olmas.